

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.10.2008, sp. zn. 20 Cdo 477/2007, ECLI:CZ:NS:2008:20.CDO.477.2007.1

Číslo: 81/2009

Právní věta: Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti není v části týkající se příslušenství materiálně vykonatelný, jestliže se sjednaná výše úroků z pohledávky úvěru (jistiny) odvíjí od proměnlivé základní sazby vyhlášené v sazebníku peněžního ústavu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.10.2008

Spisová značka: 20 Cdo 477/2007

Číslo rozhodnutí: 81

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla:

Předpisy: § 121 odst. 3 písm. d) předpisu č. 40/1964Sb.

§ 261a odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 274 odst. 1 písm. e) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 37 odst. 1 písm. e) předpisu č. 120/2001Sb.

§ 37 odst. 2 písm. e) předpisu č. 120/2001Sb.

§ 40 odst. 1 písm. d) předpisu č. 120/2001Sb.

§ 497 odst. 1 písm. d) předpisu č. 513/1991Sb.

§ 52 odst. 1 písm. d) předpisu č. 120/2001Sb.

§ 62 odst. 1 písm. d) předpisu č. 358/1992Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 8. 6. 2004 O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 nařídil podle notářského zápisu ze dne 23. 9. 1993 „ve znění“ notářského zápisu ze dne 6. 12. 1994, NZ 235/94, „k uspokojení části příslušenství pohledávky“ ve výši 5 284 469,94 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 2,6 % ročně z jistiny ve výši 38 328 750 Kč jdoucí ode dne 1. 3. 1995 do 22. 5. 2000“), ve výši 2 041 857,69 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 8,6 % ročně z jistiny ve výši 38 328 750 Kč jdoucí ode dne 23. 5. 2000 do 31. 12. 2000“), ve výši 274 050,56 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 38 328 750 Kč jdoucí ode dne 1. 1. 2001 do 8. 2. 2001“), ve výši 315 915,92 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 36 663 356 Kč jdoucí ode dne 9. 2. 2001 do 27. 3. 2001“), ve výši 193 948,46 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 35 263 356 Kč jdoucí ode dne 28. 3. 2001 do 26. 4. 2001“), ve výši 134 608,92 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 34 963 356 Kč jdoucí ode dne 27. 4. 2001 do 17. 5. 2001“), ve výši 266 907,84 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z

jistiny ve výši 34 663 356 Kč jdoucí ode dne 18. 5. 2001 do 28. 6. 2001“), ve výši 129 603,92 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 33 663 356 Kč jdoucí ode dne 29. 6. 2001 do 19. 7. 2001“), ve výši 147 138,56 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 28 663 356 Kč jdoucí ode dne 20. 7. 2001 do 16. 8. 2001“), ve výši 44 482,82 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 24 263 356 Kč jdoucí ode dne 17. 8. 2001 do 26. 8. 2001“), ve výši 27 929,64 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 21 763 356 Kč jdoucí ode dne 27. 8. 2001 do 2. 9. 2001“), ve výši 201 877,12 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 19 663 356 Kč jdoucí ode dne 3. 9. 2001 do 28. 10. 2001“), ve výši 82 500 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 15 000 000 Kč jdoucí ode dne 29. 10. 2001 do 27. 11. 2001“), ve výši 68 365 Kč („řádného - smluvního úroku ve výši 6,6 % ročně z jistiny ve výši 11 300 000 Kč jdoucí ode dne 28. 11. 2001 do 30. 12. 2001“) a „řádného - smluvního úroku ve výši 16,6 % ročně z jistiny ve výši 2 600 000 Kč jdoucí ode dne 31. 12. 2001 do zaplacení,“ pro náklady exekuce a náklady oprávněné, na majetek povinného exekuci, jejímž provedením pověřil JUDr. J. V., soudního exekutora (§ 44 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti /exekuční řád/ a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon č. 120/2001 Sb.“).

M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 27. 10. 2004 rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Předpoklady pro nařízení exekuce měl odvolací soud za splněny, zejména uzavřel, že notářský zápis ze dne 23. 9. 1993 „ve znění“ notářského zápisu ze dne 6. 12. 1994 (měnicího prvně uvedený jen co do splatnosti a zajištění pohledávky) je způsobilým exekučním titulem (§ 40 odst. 1 písm. d/ zákona č. 120/2001 Sb.), na jehož základě se oprávněná může po splatnosti úvěru domáhat nuceného uspokojení smluvených úroků. S dalšími odvolacími námitkami povinného se vypořádal tak, že věcná legitimace oprávněné, na niž byla pohledávka postoupena, vyplývá z ustanovení § 36 odst. 3, 4 zákona č. 120/2001 Sb., že ve vztahu k exekuci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 22 E 599/2002 nepůsobí překážka ve smyslu § 35 odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb. (nejde o vymáhání téhož nároku), že otázka „platnosti či neplatnosti právního důvodu, na jehož základě pohledávka vznikla,“ není při nařízení exekuce relevantní a že námitka promlčení vymáhaného práva může být zohledněna toliko v řízení o zastavení exekuce.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl povinný dovoláním, jímž - podle obsahu - prostřednictvím důvodu uvedeného v § 241a odst. 2 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů, oponuje závěru o materiální vykonatelnosti notářského zápisu. Výše smluvního úroku z úvěru není notářským zápisem přesně, určitě a jednoznačně stanovena a ani listina označená jako „Úvěrové podmínky C. banky, a. s.,“ která je součástí notářského zápisu, nepřesnost a neurčitost sazby smluvního úroku neodstraňuje. Předmět a doba plnění (smluvních úroků z úvěru) nejsou, uzavírá dovolatel, v notářském zápise uvedeny určitě a konkrétně, takže titul není co do vymáhaného příslušenství vykonatelný. Navrhl, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Oprávněná se ve vyjádření ztotožnila s rozhodnutím odvolacího soudu a dovolání povinného označila za nepřipustné, neboť napadené rozhodnutí nemá ve věci samé po právní stránce zásadní význam; navrhla proto, aby dovolací soud dovolání odmítl.

N e j v y š š í s o u d věc projednal podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 3. 2005 (čl. II, bod 3. zákona č. 59/2005 Sb.). Usnesení soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 14. 9. 2005 Městský soud v Praze prohlásil na majetek povinného konkurs a správcem konkursní podstaty ustanovil advokáta JUDr. P. K. Úpadce (již nezastoupen zmocněncem

na základě plné moci, viz § 14 odst. 1 písm. h/ zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání ve znění pozdějších předpisů) zůstává i po prohlášení konkursu účastníkem exekučního řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2000, sp. zn. [20 Cdo 1105/2000](#), uveřejněné v časopise Soudní judikatura 11/2000 pod č. 125).

Dovolání je přípustné, protože směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/, odst. 3, § 238a odst. 1 písm. c/, odst. 2 o. s. ř., § 130 zákona č. 120/2001 Sb.). Ten je dán tím, že (právní) otázku vykonatelnosti notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti odvolací soud posoudil v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu.

Právní posouzení je ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Oprávněný může podat návrh na nařízení exekuce, nesplní-li povinný dobrovolně to, co mu ukládá exekuční titul (srov. § 37 odst. 1, 2 zákona č. 120/2001 Sb.); jím je i notářský zápis se svolením k vykonatelnosti (dále též jen „notářský zápis,“ nebo „zápis“) sepsaný před 1. 1. 2001 (§ 40 odst. 1 písm. d/ zákona č. 120/2001 Sb., část dvanáctá, hlava I., bod 29, zákona č. 30/2000 Sb.).

Podle ustanovení § 274 písm. e) občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 1995, tj. v době sepsu notářského zápisu v projednávané věci, je titulem, podle kterého lze nařídit soudní výkon rozhodnutí (od účinnosti zákona č. 120/2001 Sb. také exekuci), notářský zápis, který obsahuje občanskoprávní závazek a v němž jsou vyznačeny osoba oprávněná a povinná, právní důvod, předmět a doba plnění, jestliže osoba povinná k vykonatelnosti v notářském zápise svolila. Soudní praxe již před novelizací občanského soudního řádu zákonem č. 238/1995 Sb. byla jednotná v tom, že občanskoprávním závazkem se rozumí i závazek obchodněprávní.

Notářský zápis je podle ustanovení § 274 písm. e) občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 1995 exekučním titulem, jestliže splňuje formální náležitosti stanovené pro sepisování notářských zápisů o právních úkonech uvedené zejména v § 62 a násl. zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), a jestliže obsahuje materiální (věcné) náležitosti, tedy dohodu osoby oprávněné ze závazkového právního vztahu s osobou ze závazkového právního vztahu povinnou, v níž jsou přesně individualizovány oprávněná a povinná osoba, vyznačeny právní důvod plnění, předmět plnění a doba plnění, a pokud osoba povinná svolila k vykonatelnosti (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. [21 Cdo 2020/98](#), uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1/2000 pod č. 4).

K materiálním náležitostem notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti nepatří hmotněprávní úkon, na jehož základě závazek vzniká nebo se mění. To samozřejmě neznamená, že uvedení (celého) obsahu právního úkonu, z něhož závazek vychází, v zápise jeho způsobilosti být exekučním titulem překáží. Judikatura dospěla k závěru, že notářský zápis o právním úkonu a notářský zápis se svolením k vykonatelnosti v jedné listině představuje exekuční titul i v případě, že v projevu vůle, jímž povinná osoba svoluje k vykonatelnosti, jsou oprávněný a povinný, právní důvod, předmět a doba plnění označeny toliko odkazem na právní úkon (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2004, sp. zn. [20 Cdo 12/2003](#), uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 5/2005 pod č. 40, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2000, sp. zn. [20 Cdo 813/98](#), a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2004, sp. zn. [20 Cdo 2685/2003](#)). Předpokladem takového posouzení je, aby samotný právní úkon vtělený do notářského zápisu materiální náležitosti obsahoval a aby se svolení k vykonatelnosti vztahovalo právě k povinnostem vyplývajícím z právního úkonu. Jinak řečeno, nepřesné či neurčité vymezení předmětu plnění a doby plnění v právním úkonu se v důsledku odkazu přenáší do části notářského zápisu vztahující se ke svolení k vykonatelnosti a způsobuje, že notářský zápis z materiálního hlediska postrádá vlastnost přímé vykonatelnosti.

V projednávané věci je exekucním titulem notářský zápis sepsaný JUDr. J. F., notářem, dne 23. 9. 1993, o právním úkonu (smlouvě o úvěru), jímž povinný svolil k jeho vykonatelnosti. Podle smlouvy o úvěru poskytla právní předchůdkyně oprávněné povinnému peněžní prostředky ve výši 47 328 750 Kč, které se povinný zavázal vrátit ve stanovených částkách, jejichž splatnost byla sjednána; současně se povinný zavázal zaplatit „úroky ve výši ZS + 2,6 % p. a. (základní sazba banky + dvěceléšestdesetin procent p. a.), a to v pravidelných měsíčních splátkách“. Součástí notářského zápisu jsou tzv. „Úvěrové podmínky C. banky, a. s.“, ve kterých je uvedeno, že úrok stanovený odkazem na základní sazbu se mění v závislosti na průběžných změnách základní sazby vyhlášené v Sazebníku C. banky, a. s. Notářským zápisem sepsaným JUDr. M. Š., notářem, dne 6. 12. 1994, účastníci úvěrové smlouvy změnili dobu splatnosti jistiny úvěru (31. 12. 1994) a způsob zajištění.

Před rozhodnutím o návrhu na nařízení exekuce posuzuje soud podkladové rozhodnutí nebo jiný titul, tedy i notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, z pohledu ustanovení § 261a odst. 1 o. s. ř. (ve spojení s § 52 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb.). Exekuci nařídí jen tehdy, jestliže titul obsahuje označení oprávněné a povinné osoby, vymezení rozsahu a obsahu povinností, k jejichž splnění byla exekuce navržena, a určuje-li lhůtu ke splnění povinnosti. Vyjma právního důvodu a svolení k vykonatelnosti povinným jde vlastně o materiální náležitosti notářského zápisu vyjmenované v ustanovení § 274 písm. e) občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 1995.

Předmětem plnění se rozumí přesný obsah a rozsah plnění, tedy - vyjádřeno jinak - jaké plnění a v jakém množství má povinná osoba podle údajů v notářském zápisu poskytnout oprávněné osobě.

Doba plnění (dluhu odpovídajícího pohledávce nebo jiného nároku) je přesné a určité určení doby, do které se povinná osoba zavázala předmět plnění poskytnout oprávněné osobě; tím se současně vymezuje doba, po jejímž marném uplynutí může oprávněná osoba podat návrh na nařízení exekuce, neboť notářský zápis se svolením k vykonatelnosti se stává formálně vykonatelným uplynutím doby plnění.

V projednávaném případě jsou předmětem plnění, pro které oprávněná navrhla nařízení exekuce, úroky z úvěru (§ 497 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku ve znění pozdějších předpisů). Úroky, sjednané účastníky smlouvy o úvěru, jsou příslušenstvím pohledávky (§ 121 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku ve znění pozdějších předpisů, jež platí i v obchodních závazkových vztazích, viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. [1 Cmo 758/95](#), uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 2/1998 pod č. 14). Požadavkům materiální vykonatelnosti vyhovuje, jestliže v podkladovém rozhodnutí nebo jiném titulu je vyjádřena jejich výše (sazba z jistiny), jestliže je určeno období, za které se stanoví (např. měsíčně, ročně), od kdy a do kdy je povinnost je platit (časový nebo jiný určitý údaj, zejména s přihlédnutím k případnému předčasnému splacení úvěru dlužníkem). Co se sazby úroků týče, může být stanovena pevnou částkou nebo určena způsobem, jímž lze výši úroků nepochybně zjistit (vypočítat). Platí, že úroky musí být spočitatelné v době sepisu notářského zápisu na základě údajů v něm uvedených, popřípadě za použití obecně závazného právního předpisu (výjimečně Věstníku České národní banky, v němž jsou závazně vyhlášovány diskontní, lombardní a REPO sazby).

Notářským zápisem ze dne 23. 9. 1993 se povinný zavázal zaplatit úroky odvíjející se od tzv. základní sazby, která byla definována jako proměnlivá veličina vyhlášená v sazebníku C. banky, a. s. (právní předchůdkyně oprávněné). Doba plnění byla sjednána „v pravidelných měsíčních splátkách“, aniž byla stanovena výše splátek, splatnost jednotlivých splátek a od kdy měly být splátky úroků z úvěru hrazeny. Z hledisek shora uvedených je jednoznačné jen to, že jde o roční úroky z poskytnutého úvěru (47 328 750 Kč).

Lze uzavřít, že notářský zápis ze dne 23. 9. 1993 není - co do úroků z úvěru - materiálně vykonatelný (zápis ze dne 6. 12. 1994 je pro posouzení vykonatelnosti titulu bezcenný).

Nejvyšší soud proto, aniž se zabýval dalšími námitkami dovolatele, napadené rozhodnutí zrušil a jelikož důvody, pro které bylo zrušeno, se vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil i je a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).